

פרק ג

סטנדרטים

מבוא

בפרק זה מוצגת מערכת סטנדרטים הקובעת מה הלומדים צריכים לדעת ומסוגלים לעשות בסופו של כל שלב בתהליך הלמידה. מערכת זו נגזרת מן המטרות והתכנים הכלולים בכל פרקי מפרקי התכנית האינטגרטיבית הזאת. במובנים מסוימים מאגדת מערכת הסטנדרטים את כל הפרקים יחד ומנסחת את הדברים ללא הסברים והרחבות בחלוקות שונות מאלה המוצגות בפרקי התכנית. ברי אפוא כי פרק זה הוא אחד מפרקי התכנית ואינו עומד לעצמו. הסטנדרטים, ההישגים הנדרשים, מתארים את התפקוד המצופה מן התלמידים בשפה הדבורה והכתובה בכל אחת מאפנויותיה – האזנה ודיבור, קריאה וכתובה – במגוון של סוגות, נושאים ומצבים, וכל אלה – תוך הסתייעות בידע הלשוני והמטה-לשוני שנרכש בשלבי הלימוד השונים. כל אלה מתוארים בסטנדרטים הראשיים והמשניים, בכישורים ובתכנים ובמיון לפי רמות ביצוע.

יצוין כי הסטנדרטים מכוונים לקהל רחב: תלמידים עולים ממדינות שונות בכיתות א'–י"ב בשלבים שונים של קליטה בארץ, ברמות שונות של ידיעת העברית. החלוקה היא על פי רמות התקדמות – מתחילים, ביניים ומתקדמים – ולא על פי שכבות הגיל. התכנים, הטקסטים והידע המטה-לשוני יותאמו לדרגות הגיל ולידע הקודם והנבנה של הלומדים. שלוש הרמות האלה או "חיתוכים" אחרים בתוך הרמות הן ה"תחנות", המסייעות בהערכת הידע והביצוע. גורמים בתוך בית הספר ומחוץ לו יוכלו, על פי התכנית במלואה ובהלימה לסטנדרטים הכלולים בה, לבנות כלי הערכה שיסייעו בידם בשיבוץ הולם של הלומד במסגרת מן המסגרות וכן במתן עידוד וסיוע ללומד במהלך הלמידה.

אלה הם הסטנדרטים הראשיים:

I תקשורת חברתית: תקשורת בעל־פה ובכתב ובאמצעים דיגיטליים למטרות חברתיות שונות תוך התאמת השיח לנמענים ולמטרות התקשורת.

II תיהלוך המידע והבנת המשמעות: תיהלוך טקסטים דבורים וכתובים ממגוון מקורות, מתחומי דעת שונים, מערוצי תקשורת שונים והבנת תוכן הטקסטים ומטרתם.

III הצגת מידע בעל־פה ובכתב: הפקת טקסטים רציפים ולכידים במגוון סוגות, בעל־פה ובכתב, בהלימה למטרות התקשורת, לנמעניה ולנסיבותיה.

IV מודעות לשונית וידע מטה-לשוני: הכרת העקרונות המבניים של הלשון העברית, גילוי החוקיות שבה ושימוש בידע לשוני זה למטרות שונות.

בכל אחד מן הסטנדרטים על התלמיד להפעיל את ארבע מיומנויות השפה – האזנה, דיבור, קריאה וכתובה – בכל סטנדרט במידה ובמיון שונים. כשירות לשונית כוללת ידע של הלשון וידע על הלשון, ויכולת בארבע מיומנויות השפה מתבססת על כשירות זו. כל ארבע המיומנויות כרוכות זו בזו ומשפיעות זו על זו. ככל שנשביח אחת כך תתפתחנה האחרות. כאמור, העיסוק בארבע המיומנויות הוא מרכזי בהוראה, והסטנדרטים משקפים זאת. הסטנדרטים המשניים מאורגנים בחלקם על פי המיומנויות, ולכן נרחיב על כך:

ההאזנה היא חלק פעיל ומונחה-מטרה בתהליך תקשורת. להאזנה היבטים שונים: קליטה, הקשבה, ייחוס משמעות, תגובה וזכירת מסרים דבורים. בתהליך הלימודי יש להאזנה תפקיד ייחודי, בעיקר בהבנת הודעות, הרצאות, שיעורים וכדומה.

הדיבור קשור למיומנות ההאזנה, שכן בתהליכי שיחה מחליפים המשוחחים תפקידים ותורות. הדיבור הוא כלי רב עוצמה למטרות אישיות, אקדמיות, מקצועיות וחברתיות. יכולת ההבעה בעל-פה מתפתחת על ידי השתתפות פעילה בנסיבות רשמיות (הרצאה, דיון) ובנסיבות לימודיות רשמיות למחצה (שאלת שאלות, מתן תשובות, דיווחים אישיים וכו'). דובר מיומן מבין כי הדברים שהוא שומע, קורא וכותב תורמים לתוכן ולאיכות של הבעתו בעל-פה.

הקריאה היא תהליך שיש בו פעילות גומלין בין הקורא ובין הטקסט. בתהליך זה התלמיד בונה משמעות תוך התחברות לידע (לשוני, טקסטואלי ופרגמטי) ולניסיון קודמים. מטרות הקריאה מגוונות: השגת מידע, מפגשים ספרותיים, ביצוע משימות, הנאה ועוד. תהליך הקריאה כולל שני רכיבים: פיענוח והבנת משמעות. הקורא המתקדם מפתח אסטרטגיות של בקרה ותיקון עצמיים כדי להבין ולהעריך את הטקסט ולהגיב עליו. בתהליך התפתחותו כקורא מיומן, התלמיד קורא באופן שוטף ועצמאי טקסטים מורכבים יותר. בדרך זו הנגישות החברתית-תרבותית שלו גדלה. האזנה, דיבור וכתובה תורמים לאיכות הקריאה שלו. (להרחבה עיינו גם בפרק על הוראת הקריאה).

הכתיבה היא תהליך שיש בו פעילות גומלין בין הכותב ובין הטקסט, בין הכותב ובין נמענו, ובין הכותב ובין עצמו. בתהליך זה הכותב מביע דעות, רגשות ורעיונות. מטרות הכתיבה כוללות תיאור, שכנוע, הבעת רגשות ועוד. תלמיד נעשה כותב מיומן על ידי כתיבה באופן תכוף ועקבי לנמענים שונים, למטרות שונות ובנסיבות תקשורתיות שונות. לרשותו של כותב מיומן עומד מגוון של אסטרטגיות המאפשרות בחירות רבות בתחום הצורה, המוסכמות והסגנון. בתהליך הלמידה בולטות מטלות כגון סיכום של טקסט, כתיבה אישית פרשנית או כתיבה על סמך מקורות שבה ישזור הכותב מידע רלוונטי ויצור טקסט אוטונומי משלו. קריאה, דיבור והאזנה תורמים לתהליך הכתיבה.

סטנדרט I – תקשורת חברתית:

תקשורת בעל-פה וכתב ובאמצעים דיגיטליים למטרות חברתיות שונות תוך התאמת השיח לנמענים ולמטרות התקשורת

רמות ביצוע				כישורים ותכנים	סטנדרט משנה
מתקדמים	ביניים	מתחילים	כישורים ותכנים	סטנדרט משנה	
מזהים מילים לא מוכרות בעזרת הקשר. מבנים משמעות באמצעות תוכן, הנגנה, נימות שונות של קול (מבדח, רציני) במצבים שונים של טקסט דבור, כגון שחח, הרצאה, ויא, סטאס והקלטה גם ללא הישענות רבה על ההקשר.	מזהים מילים לא מוכרות בעזרת הקשר. מבינים את עיקרי המידע בשירות פשוטות אישיות, רשמיות והצרישמיות בקצב דיבור טבעי. משתתפים בשירה ומבינים מה שמופנה למשתתפים אחרים. מבינים זשיט שאזר.	מזהים צלילים ומילים בסיסיות. מבינים שירה יום-יומית פשוטה במצבים מוכרים אישיים, רשמיים והצרישמיים. משתתפים בשירה ומבינים תחויות. מזהים הנגנה, כגון של שאלה.	1. כישורי צופן: אזהוי צלילים ומילים 2. הבנת מידע גלוי 3. הבנת מידע סמוי חלקית	א. האזנה	
עוקבים בתצלחה אחר שיחה של דוברים ילדיים בנושאים חברתיים ותרבותיים. מאזים נימות שונות של קול, כגון אהונה בהקשרים מוכרים וגם בהקשרים לא מוכרים.	מזהים רעיונות מרכזיים ופרטים במצבים של שירה דבור חי או משודר, כגון סשה, ז-שח, סטאס, שריט, שחח והצגות בהקשרים תרבותיים מוכרים.	מזהים רעיונות מרכזיים בהקשרים אישיים מוכרים	כישורי צופן: 1. הגיה של צלילים ומילים 2. הטעמה נכונה	ב. דיבור	
מבטאים היטב את כל העיצורים והתנועות באופן ברור. הוגים מילים ארוכות באופן תקין.	מבטאים היטב את כל העיצורים והתנועות באופן ברור. הוגים מילים שלמות באופן תקין.	מבטאים את רוב העיצורים והתנועות באופן ברור.	2. הטעמה נכונה		
מבטאים כהלכה את כל המילים המוכרות.	מבטאים כהלכה את כל המילים המוכרות.	מבטאים כהלכה מילים בסיסיות.			

שדמששים נכון בהנגנה, לפי פעולות דיבור וכוונות שונות, כגון איננה.	מתאימים את ההנגנה בשאלות ובשפואות.	מתאימים את ההנגנה באשש חווי, בשאלות.	הנגנה	ג. שילוב מיומנויות (א) כשירות שיחתית
שואלים שאלות במבנים מורכבים, ומשיבים תשובות חלמות.	שואלים שאלות במבנים מורכבים, ומשיבים תשובות חלמות.	שואלים שאלות המנוסחות בפשטות, ומשיבים תשובות חלמות.	1. השתתפות בשירה 2. חילופי מידע	
משוחחים בקצב דיבור קולח בנושאים חברתיים ותחבתיים גם עם דוברים ילידיים.	משוחחים שירות קצרות בנושאי היום בקצב דיבור טבעי.	משוחחים במצבים מוכרים ולא רשמיים תוך שימוש באוצר מילים ובמבנים בסיסיים.	1. פעולות דיבור אקספרסיביות: התצללות, תודת, נחמת, מתמאה	ב) כשירות לשונית-פרגמטית
מביעים רגשות בטקסטים ארוכים תוך התאמה לנמען, כגון באכתהם.	מביעים רגשות בטקסטים קצרים תוך התאמה לנמען, כגון באכתהם.	מביעים רגשות במבנים בסיסיים קצרים תוך התאמה לנמען, כגון בזישה ובאכתהם.	2. פעולות דיבור מנחות (חוראתיות): שאלה, הוראה, פקודה, בקשה, הכוונה, הנחיה	
נותנים הוראות והנחיות בעל-פה ובכתב בחקשרים מורכבים, כגון הוראות אשת, הוראות הגעה למקום, הנחיות גישה, סקוזות וזיזיים.	נותנים הוראות והנחיות בעל-פה ובכתב בחקשרים מורכבים מעט, כגון בעקבות אצות, שלשם ומאוריים. שואלים שאלות מורכבות מעט מבחינת הלשון והתוכן (כגון בתחום דעת), תוך התאמה לנמען, למשל באצרים רשמיים.	נותנים הוראות במבנים בסיסיים קצרים, כגון אק אקז למקום אסויים. שואלים שאלות פשוטות מבחינת הלשון והתוכן בחקשרים מידיים וקורבים תוך התאמה לנמען, כגון בשחה אשית, באשת, בפניה למתגרים / למורים.		

סטרטגיות

רמות ביצוע				לישורים ותכנים	סטנדרט משנה
מתקדמים	ביניים	מתחילים	לישורים ותכנים	סטנדרט משנה	
נותנים הבטחות בנסיבות חברתיות ואישיות מורכבות, כגון בדיון באמצעות תאריכים. משתמשים במבנים המביעים איום, כגון משפטי תנאי קיים בהפגנות. באש או אתן און צוות הפנהיה. מגיבים על טקסטים על ידי הערכת, בקורת והמלצה, איחסכמת. מדווחים על אירועים חברתיים גדולים, לאומיים, כגון אשחק ספורט, מאונה ג'ונה, תחרות שריים.	נותנים הבטחות בנסיבות חברתיות אישיות מורכבות, כגון בשמה עם אורה / תורה. משתמשים במבנים המביעים איום, כגון משפטי תנאי קיים, בנסיבות אישיות פשוטות, כגון באוכוח עם תורה. מגיבים על טקסטים קצרים וכן על טיעונים בדיונים בנושאים הקרובים לעולם.	נותנים הבטחות בנסיבות חברתיות אישיות ופשוטות (במבנים קצרים), כגון בשמה עם תורה. עונים לחברים על שאלות, כותבים פתקים.	3. פעולות דיבור מתייבות: הבטחה, איום 4. פעולות דיבור של התייחסות: תשובה, תגובה	בשית המורחב	
מתארים תופעות ומדווחים על אירועים בטקסטים עשירים מבחינה לשונית, לכידים ומקושרים במגוון נושאים, המותאמים לקהל היעד. מביעים דעות ועמדות בטקסט טיעון בהקשרים רחבים, כגון איוני תורה וולשקה במטרה לשכנע.	מתארים אירועים ותופעות בטקסטים קצרים, מפורשים, לכידים ומקושרים, כגון אשחא, תמות גאחוח / יזים. מביעים דעות ועמדות בטקסטים בסיסיים, כגון איוני הפסוקה והישוג במטרה לשכנע.	מתארים אירועים ותופעות במבנים פשוטים בהקשרים מוכרים מן המציאות, כגון חוזות אשחא, יולוחים, סיפורים ואגדות.	6. תיאור וסיפור 7. טיעון ודיון		

סטנדרט II – תיהלול מידע והבנת משמעות:

תיהלול סקסטים דבורים וכתובים ממואון מקורות, מתחומי דעת שונים, מערואי תקשורת שונים, והבנת תוכן הסקסטים ומטרתם

רמות ביצוע		לישורים ותכנים	סטנדרט משנה
מתקדמים	ביניים	מתחילים	קריאה והגיה האזנה וקריאה כישורי קידוד (אהוי והבחנה)
↑	↑	↑	
מבנינים רעיון מרכזי של סקסט (דבור או כתוב) כולל רעיון המנוסח במבנים מורכבים. מבחינים בין רעיון מרכזי ובין פרטים תומכים או משניים בסקסט ארוך ומורכב (דבור או כתוב), כגון מידע לימודי, טיעון.	שומעים, קוראים ומבנים מילים ומשפטים. מבנינים רעיון מרכזי של סקסט (דבור או כתוב) ממוצע באורכו, כולל רעיון המנוסח במבנים מורכבים. מבחינים בין רעיון מרכזי ובין פרטים תומכים או משניים בסקסט ממוצע באורכו ומורכב מעט (דבור או כתוב), כגון הוראות, מידע פשוט.	מזהים את כל מערכת העיצורים והתנועות (ניקוד פונטי). מזהים מילים מוכרות, הוגים את כל מערכת העיצורים והתנועות של מילים ומשפטים בראף. שומעים, קוראים ומבנים מילים ומשפטים קצרים בסקסט.	קריאה והגיה האזנה וקריאה כישורי קידוד (אהוי והבחנה)
מבנינים רעיון מרכזי של סקסט ארוך (דבור או כתוב), כולל רעיון המנוסח במבנים מורכבים. מבחינים בין רעיון מרכזי ובין פרטים תומכים או משניים בסקסט ארוך ומורכב (דבור או כתוב), כגון מידע לימודי, טיעון.	מבנינים את מטרת הסקסט בטקסט ממוצע באורכו שרמת המפורשות שלו גבוהה, כגון מכתב רשמי.	מבנינים את מטרת הסקסט בטקסט קצר ופשוט, כגון שמה. מבנינים את מטרת הסקסט בטקסט קצר ופשוט, כגון שמה.	כישורי סקסט ושיח 1. הבנת רעיון מסר עיקרי ופרטים רלוונטיים, הבחנה בין עיקרי למשני בסקסטים ההולמים את רמת חידע בשפה בסוגות שכלמדי.
מבנינים את מטרת הקטע בסקסט ארוך, מורכב ובעל רמת מפורשות נמוכה, כגון סקסט טיעון מורכב.	מבנינים את מטרת הסקסט בטקסט ממוצע באורכו שרמת המפורשות שלו גבוהה, כגון מכתב רשמי.	מבנינים את מטרת הסקסט בטקסט קצר ופשוט, כגון שמה.	2. הבנת מטרת העל של הסקסט (כגון תיאור, שכנוע, תיאור, בקשה)

רמות ביצוע				כישורים ותכנים	סטנדרט משנה
מתקדמים	ביניים	מתחילים			
מזהים את עמדת המוען ואת נימת הטקסט (כגון אירוניה) בטקסט ארוך, מורכב ובעל רמת מפורשות נמוכה. מבינים מבנה של טקסט כגון סדר התרחשויות בידיעות ובכתבות בעיתון, הנחיות, טקסט מידע לימודי וגם טקסט טעון. ⇨	מזהים את עמדת המוען ואת נימת הטקסט (כגון הומור) בטקסט ממוצע באורכו ובעל רמת מפורשות גבוהה. מבינים מבנה של טקסט כגון סדר התרחשויות בידיעות עיתונאיות, בטקסט הנהחיות, בטקסט מידע לימודי. ⇨	מזהים מבנה של סדר התרחשויות בטקסט ממוצע באורכו ומורכב מעט, כולל רכיבי (סיבה; תוצאה; השלכה), ומבינים את תפקידו ושימושו. מזהים מבנה של השוואה (כולל בעד ונגד) בטקסט ארוך ומורכב, כולל זהוי רכיבי, ומבינים את תפקידו ושימושו. מזהים מבנה של תופעה והיבטיה בטקסט ממוצע באורכו ומורכב מעט (בעל ארבעה היבטים), כולל רכיבי, ומבינים את תפקידו ושימושו.	מזהים מבנה של השוואה (כולל בעד ונגד) בטקסט ממוצע באורכו ומורכב מעט (בעל שלשה היבטים), כולל רכיבי, ומבינים את תפקידו ושימושו. מזהים מבנה של השוואה (כולל בעד ונגד) בטקסט ממוצע באורכו ומורכב מעט (בעל שלשה היבטים), כולל רכיבי, ומבינים את תפקידו ושימושו. מזהים מבנה של תופעה והיבטיה בטקסט ממוצע באורכו ומורכב מעט (בעל שלשה היבטים), כולל רכיבי, ומבינים את תפקידו ושימושו.	3. זהוי עמדת המוען 4. הבנת מבנה העל של טקסטים, תוד הסתעפות בקשרים	

מזהים מבנה של טענה והנמקתה בטקסט ארוך ומורכב (ארבעה נימוקים / ביסוסים ויותר), כולל רכיבין, ומבנים את תפקידו ושימושי.	מזהים מבנה של טענה והנמקתה בטקסט ממוצע באורכו ומורכב מעט (עד שלוש-ארבעה נימוקים / ביסוסים), כולל רכיבין, ומבנים את תפקידו ושימושי.	מזהים מבנה של טענה והנמקתה בטקסט קצר ופשוט (עד שני נימוקים / ביסוסים), כולל רכיבין, ומבנים את תפקידו ושימושי.	מזהים מבנה של טענה והנמקתה של צירופים ומבנים בהקשר האופייניים לסוגה ולנושא בטקסט בסיסי (דבור או כתוב).	שימוש בידע לשוני להבנה	ההבנה משמעותם של צירופים, מבנים וניבים בהקשר האופייניים לסוגה ולנושא בטקסט בסיסי (דבור או כתוב).	האזנה וקליאה מודעות לשונית: הישענות על ידע לשוני לשם הבנה
מזהים מבנה של טענה והנמקתה בטקסט ארוך ומורכב (ארבעה נימוקים / ביסוסים ויותר), כולל רכיבין, ומבנים את תפקידו ושימושי.	מזהים מבנה של טענה והנמקתה בטקסט ממוצע באורכו ומורכב מעט (עד שלוש-ארבעה נימוקים / ביסוסים), כולל רכיבין, ומבנים את תפקידו ושימושי.	מזהים מבנה של טענה והנמקתה בטקסט קצר ופשוט (עד שני נימוקים / ביסוסים), כולל רכיבין, ומבנים את תפקידו ושימושי.	מזהים מבנה של טענה והנמקתה של צירופים ומבנים בהקשר האופייניים לסוגה ולנושא בטקסט בסיסי (דבור או כתוב).	שימוש בידע לשוני להבנה	ההבנה משמעותם של צירופים, מבנים וניבים בהקשר האופייניים לסוגה ולנושא בטקסט בסיסי (דבור או כתוב).	האזנה וקליאה מודעות לשונית: הישענות על ידע לשוני לשם הבנה
מזהים מבנה של טענה והנמקתה בטקסט ארוך ומורכב (ארבעה נימוקים / ביסוסים ויותר), כולל רכיבין, ומבנים את תפקידו ושימושי.	מזהים מבנה של טענה והנמקתה בטקסט ממוצע באורכו ומורכב מעט (עד שלוש-ארבעה נימוקים / ביסוסים), כולל רכיבין, ומבנים את תפקידו ושימושי.	מזהים מבנה של טענה והנמקתה בטקסט קצר ופשוט (עד שני נימוקים / ביסוסים), כולל רכיבין, ומבנים את תפקידו ושימושי.	מזהים מבנה של טענה והנמקתה של צירופים ומבנים בהקשר האופייניים לסוגה ולנושא בטקסט בסיסי (דבור או כתוב).	שימוש בידע לשוני להבנה	ההבנה משמעותם של צירופים, מבנים וניבים בהקשר האופייניים לסוגה ולנושא בטקסט בסיסי (דבור או כתוב).	האזנה וקליאה מודעות לשונית: הישענות על ידע לשוני לשם הבנה

סטנדרטים

סטנדרט III – האגת מידע בעל-פה ובכתב:

הפקת טקסטים רציפים ולכידים במגוון סוגות, בעל-פה ובכתב, בהלימה למטרות התקשורת, לנמענייה ולנסבותיה

88

רמות ביצוע				לישורים ותכנים	סטנדרט משנה
מתקדמים	ביניים	מתחילים	לישורים ותכנים	סטנדרט משנה	
מבטאים היטב את כל העיצורים והתנועות באופן ברור ברצף. מבטאים כהלכה את כל המילים המוכרות (כולל מקום הטעם). משתמשים נכון בהנגנה.	מבטאים היטב את כל העיצורים והתנועות באופן ברור ברצף. מבטאים כהלכה את כל המילים המוכרות (כולל מקום הטעם). מתאימים הנגנה בשאלות ובבקשות.	מבטאים את רוב העיצורים והתנועות באופן ברור ברצף. מבטאים כהלכה את רוב המילים המוכרות (כולל מקום הטעם). מתאימים הנגנה בשאלות.	הגנייה של צלילים ומילים	א. דיבור	
משתמשים בכל מערכת התנועות והעיצורים. כותבים ללא שגיאות כתיב.	משתמשים בכל מערכת התנועות והעיצורים. כותבים כמעט ללא שגיאות כתיב.	מכירים את כל מערכת התנועות והעיצורים. כותבים כתיבה פונטית. משלבים בין מילה לתמונה, לאיור או להיצג גרפי.	שימוש במערכת הסמלים העברית	ב. כתיבה	
מתאימים את הלשון והתוכן למטרה ולנמענים בטקסטים ברמה בינונית-גבוהה.	מתאימים את הלשון והתוכן למטרה ולנמענים בטקסטים ברמה בינונית.	מתאימים את הלשון והתוכן למטרה ולנמענים בטקסטים ברמה בסיסית.	1. התאמת הכתיבה או הדיבור לנמענים 2. הבעת רגשות, בקשות ומשאלות, רצונות, איים והבטחה, התנצלות והסתננות	ג. דיבור וכתיבה	
מביעים רגשות ורצונות בטקסטים אורליים, כגון בטקסט תיאור ובטקסט טיעון.	מביעים רגשות ורצונות בטקסטים קצרים, כגון בטקסט תיאור.	מביעים רגשות ורצונות במבעים בסיסיים קצרים, כגון בדישיח או במכתב.	3. הכוונה, הנחיה והוראה		
נותנים הוראות והנחיות בעל פה או בכתב בהקשרים מורכבים, כגון הוראות הגעה למקום, הנחיות ביעוי, פקודות וציויים.	נותנים הוראות והנחיות בעל פה או בכתב בהקשרים מורכבים מעט, כגון הוראות משחק, מודעות ותמרורים, מכתבים רשמיים.	נותנים הוראות בעל פה או בכתב במבעים בסיסיים קצרים.			

שואלים שאלות בהקשרים רחבים בטקסטים ארוכים.	שואלים שאלות בהקשרים רחבים (מעבר לסביבה הקרובה) בטקסטים בסיסיים.	שואלים שאלות בהקשרים מידויים וקרובים במבנים קצרים.	שאלת שאלות	
מתארים תופעות ומדווחים על אירועים בטקסטים קצרים בהקשרים רחבים תברתיים ופוליטיים, כגון כתבות בעיתון ילדים, טקסט תיאור.	מתארים תופעות ומדווחים על אירועים בטקסטים קצרים בהקשרים רחבים, כגון מעשיות, כתבות בעיתון ילדים.	מתארים תופעות ומדווחים על אירועים במבנים קצרים בהקשרים יום-יומיים מן הסביבה הקרובה, כגון סיפורים ואגדות.	4. תיאור וסיפור, דיווח וסיקור	
מסבירים ומפרשים תופעות ואירועים בטקסטים באמצעות השוואה, הצגת בעיה ופתרונה והסקת מסקנות.	מסבירים ומפרשים תופעות ואירועים בטקסטים בסיסיים באמצעות הדגשה והאדרה.	מסבירים ומפרשים תופעות ואירועים במבנים קצרים באמצעות הדגמה ופירוט, סיבה ומסובב.	5. פירוש והסבר	
מביעים דעות ועמדות בטקסטים בהקשרים רחבים, כגון פנייה לרשויות (בתלונה), ענייני חברה ופוליטיקה.	מביעים דעות ועמדות בטקסטים בסיסיים בהקשרים רחבים, כגון ענייני השכונה והישוב.	מביעים דעות ועמדות במבנים קצרים בהקשרים מידויים מן הסביבה הקרובה, כגון ענייני הכיתה ובית הספר.	6. הבעת דעות ועמדות ותגובה לטקסטים	
מגיבים על טקסטים על ידי בקורת והמלצה.	מגיבים על טקסטים על ידי הערכה.	מגיבים על טקסטים קצרים על ידי הסכמה או אי-הסכמה.	7. שכנוע	
מנסים לשכנע את בני שיחם בנושאים חברתיים, תרבותיים ופוליטיים.	מנסים לשכנע את בני שיחם בנושאים חברתיים ותרבותיים בסביבה הקרובה.	מנסים לשכנע את בני שיחם בנושאים יום-יומיים אישיים.	8.	

סיומ

סטנדרט IV – מודעות לשוניות וידע מטה-לשוני:

הכרת העקרונות המבניים של הלשון העברית, גילוי החוקיות שבה ושימוש בידע לשוני זה למטרות שונות

רמות ביצוע				כישורים ותכנים	סטנדרט משנה
מתקדמים	בניים	מתחילים			
מזהים משקלים רווחים: מקטל, מקטלה, מקטלי, מקטלת, קטלת	מזהים שורש בפעלים ובשמות מאהים בנינים, מאהים שמות פעולה, מאהים את השימוש בבניוני כשם עצם.	מזהים משפחות מילים במילים מוכרות.	מזהים מין ומספר בשמות לפי דירוג פריטי הלשון	1. הבנת המבנה האופייני של המילה בעברית: שורש, בניין ומשקל ומשמעויותיהם 2. אהוג מין ומספר כולל אוג, וכינוי קניין חבורים בשם 3. פיענוח מבני של צורת פועל נטוה וחבנת משמעויות צורני הנטייה בפועל (זמן, גוף ומספר, בניין) 4. יצירת צורת נטוה בפועל, בשם, בשם, בשם, התואר ובמילות היחס	א. הצורת המילה
			מפענחים צורות פועל לפי דירוג פריטי הלשון		
			יוצרים צורות נטוה בפועל, בשם, בשם התואר ובמילות היחס לפי דירוג פריטי הלשון באוצר המילים הנלמד		

רמות ביצוע				כישורים ותכנים	סטנדרט משנה
מתקדמים	בניים	מתחילים	כישורים ותכנים	סטנדרט משנה	
↑	↑	↑	3. הכרת מילות היחס של פעלים המוצרכות של פעלים ומשתמשים בהן שימוש תקין בהתאם לסקסט ובהתאם לאוצר מילים הנלמד. 4. הכנת העיקרון של סדר המילים במשפט העברי והבהרת בין סדר מילים מחויב לסדר מילים חופשי		
↑	↑	↑	מבנינים משפטים בכל סדר שהוא. מאזחים הבדלים במשמעות בין משפטים הנובעים משינוי סדר המילים במשפט. מבנינים משפטים פועליים, משפטים שמוניים, משפטי יש ואין, משפטים בעלי מבנים מודליים שסדר המילים בהם הוא הסדר הנפוץ. מבנינים את סדר המילים במשפטי שאלה (לעומת משפטי חייוו). מבנינים את משמעות מיקומו של מילה שלילה במשפט.	5. בניית משפטים בעלי סדר מילים תקין והגיוני	
↑	↑	↑	מבנינים משפטי חייוו למשפט בעל מבנה מודלי (אין הואק > אין צירק אלכתי). ממיינים מדיבור ישיר לדיבור עקיף והתפד. ממיינים משפט לכותרת והתפד באמצעות שימוש בשם פעולה ובפעל נוסח (שילון האות > שילון האות). מבנינים משפטי פועלי למשפט בעל נושא סתמי (אין ואל. . .). ממיינים משפט מחויב לשלילה והתפד, כולל משפטי יש / אין. מאזחים את עושה הפעולה ואת מקבל הפעולה. ממיינים משפטי חייוו למשפטי שאלה והתפד.	6. המרת משפטים מ'גון נתון לדגם אחר, כגון משפטי שאלה, משפטי שלילה, משפטים פועליים ושמניים, משפטי יש ואין, משפטים סתמיים ומודליים, סביל ופעיל, דיבור ישיר ודיבור עקיף	
ממיינים מפעיל לסביל.					

סטנדרטים

	7. הבנת קשרים לוגיים שונים במשפטים; אלגוריתמים בעלי תכונות שונות לוגיים שונים	מבנים קשרים לוגיים שונים במשפט ומסקנות בעלי קשרים לוגיים שונים לפי דריג פרטי הלשון בסעיף 5.2	מזהים בטקסט את כל סימני הפיסוק ומבנים את מטרת השימוש בהם. נקודתיים (סימני מושג) הולם.	מזהים בטקסט את כל סימני הפיסוק ומבנים את מטרת השימוש בהם. נקודתיים (סימני מושג) הולם.	מזהים בטקסט את כל סימני הפיסוק ומבנים את מטרת השימוש בהם. נקודתיים (סימני מושג) הולם.
	8. זיהוי סימני הפיסוק ושימוש הולם בהם	מזהים את סימני הפיסוק פסקה, נקודה, סימן שאלה, מבינים את מטרת השימוש בהם. הולם.	מזהים את סימני הפיסוק הנזכרים ושימוש הולם.	מזהים את סימני הפיסוק הנזכרים ושימוש הולם.	מזהים את סימני הפיסוק הנזכרים ושימוש הולם.

